Scutellaria pontica

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Scutellaria* is afkomstig van het Latijnse woord *scutella*, wat 'kleine schaal' of 'kom' betekent, een verwijzing naar de vorm van de kelk (calyx) die een schildachtig aanhangsel op de bovenlip heeft. De soortnaam *pontica* verwijst naar het gebied van herkomst, namelijk Pontus, een historische regio in het noordoosten van Klein-Azië (het huidige Turkije), dat grenst aan de Zwarte Zee (*Pontus Euxinus* in het Latijn). Dit duidt op de geografische oorsprong van de plant.

Foto: Harrie de Vries

Taxonomie

Scutellaria pontica K. Koch is de geaccepteerde botanische naam volgens *Plants of the World Online* (POWO) en behoort tot de volgende taxonomische categorieën:

- Rijk: *Plantae*
- Orde: *Lamiales*
- Familie: *Lamiaceae*
- Geslacht: *Scutellaria*
- Soort: *Scutellaria pontica*

Synoniemen

De geaccepteerde botanische naam is *Scutellaria pontica* K. Koch. Het enige formeel als synoniem gerapporteerde infraspecifieke taxon is *Scutellaria pontica var. abchasica* Albov, dat wordt beschouwd als een synoniem van de geaccepteerde naam. Er zijn geen wijdverbreide heterotypische synoniemen van het soortniveau bekend.

Variëteiten en cultivars

Scutellaria pontica is voornamelijk bekend in zijn botanische vorm als een rotsplant of bodembedekker. Er zijn geen breed erkende cultivars van deze soort in de reguliere tuinbouw die op naam worden aangeboden. De soort zelf wordt soms aangeduid met de Nederlandse namen Kalotje of Alpenglidkruid, maar dit zijn geen cultivars. Het is een laagblijvende soort die in de handel meestal onder de soortnaam wordt verkocht.

Familie

Scutellaria pontica behoort tot de familie *Lamiaceae*, in het Nederlands de Lipbloemenfamilie. De plant deelt kenmerken met deze familie, waaronder de vierkante stengels en de tweelippige, helmvormige bloemen.

Hoogte

De plant is een laagblijvende, kruipende of matvormende vaste plant. De hoogte van de bloeistengels reikt doorgaans slechts tot 10 tot 20 cm (soms 5 tot 10 cm), waardoor het een van de laagstgroeiende *Scutellaria*-soorten is.

Bloemkleur

De bloemen zijn helmvormig en tweelippig. De kleur varieert van roodachtig paars of violet tot magenta. De bloemen zijn vaak tweekleurig, met een lichtere of witte vlek op de onderlip en langs de bloembuis.

Bladkleur

De bladeren zijn klein, afgerond, en hebben een licht blauwgroene tot groene tint. Ze hebben licht golvende of geschulpte bladranden en zijn semi-groenblijvend tot bladverliezend, afhankelijk van het klimaat.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Scutellaria pontica* vindt plaats in de vroege en middenzomer, meestal van mei tot juli.

Standplaats

Dit is een rotsplant die een standplaats in de volle zon prefereert, maar lichte schaduw tolereert, vooral in warmere klimaten. De bodem moet zeer goed gedraineerd zijn, bij voorkeur schraal, zanderig of grindachtig, en neutraal tot kalkrijk. Slechte drainage leidt snel tot verrotting, vooral in de winter.

Herkomst

De plant is van nature inheems in Noordoost-Turkije en het westelijke deel van de Transkaukasus (het huidige Georgië en omliggende gebieden). De naam *pontica* verwijst naar het Pontische gebergte in deze regio.

Soort gewas

Het is een overblijvende, kruidachtige vaste plant (*perennial herb* of *chamaephyt*) met een prostratum (kruipende, matvormende) groeiwijze. Het wordt in tuinen gewaardeerd als bodembedekker en rotsplant.

Vermeerderingswijze

Scutellaria pontica kan vermeerderd worden door zaad, dat een warme kiemer is. Vanwege de prostratum en rizomateuze groeiwijze kan de plant ook gemakkelijk worden vermeerderd door deling in de lente of herfst, of door het nemen van stekken.

Klimaatzone

De plant is een winterharde plant, typerend voor de gematigde zone, en wordt doorgaans geplaatst in USDA hardheidszones 5 tot 8 (of RHS H5), wat duidt op een goede winterhardheid.

Insecten

De bloemen zijn rijk aan nectar en door hun vorm en kleur bijzonder aantrekkelijk voor diverse bestuivers, met name bijen en hommels.

Bronvermelding

https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:458577-1

https://plants.ces.ncsu.edu/plants/scutellaria-pontica/

https://www.tuinadvies.nl/plantengids/6298/scutellaria-pontica

https://plantlust.com/plants/34755/scutellaria-pontica/

https://www.robsplants.com/plants/scutellaria.php

https://species.wikimedia.org/wiki/Scutellaria_pontica

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	Geslachtsnaam afgeleid van Latijn *scutella* (kleine schaal, verwijzend naar de kelk); soortepitheton *pontica* verwijst naar de herkomst in de Pontus-regio (Zwarte Zee-gebied).
Taxonomie	Rijk: *Plantae*, Orde: *Lamiales*, Familie: *Lamiaceae*, Geslacht: *Scutellaria*, Soort: *Scutellaria pontica*.
Synoniemen	*Scutellaria pontica var. abchasica* Albov.
Variëteiten en cultivars	Geen breed erkende cultivars.
Familie	*Lamiaceae* (Lipbloemenfamilie).
Hoogte	10 tot 20 cm.
Bloemkleur	Roodachtig paars of violet tot magenta, met een lichtere of witte vlek op de onderlip.
Bladkleur	Blauwgroen tot groen, semi-groenblijvend, klein en afgerond.
Bloeiperiode	Mei tot juli.
Standplaats	Volle zon (tot lichte schaduw), goed gedraineerde, kalkhoudende of neutrale grond.
Herkomst	Noordoost-Turkije tot de westelijke Transkaukasus.
Soort gewas	Overblijvende, kruidachtige vaste plant (*perennial herb*), rotsplant, bodembedekker.
Vermeerderingswijze	Zaad, deling, stekken.
Klimaatzone	Gematigde zone (bijv. USDA zones 5-8), winterhard.
Insecten	Trekt bijen en hommels aan.